מורשת חיל הקשר
והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • אוקטובר 2012

מלחמת יום כיפור

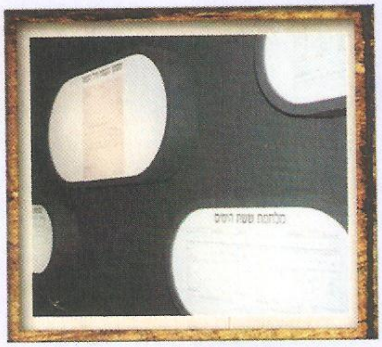

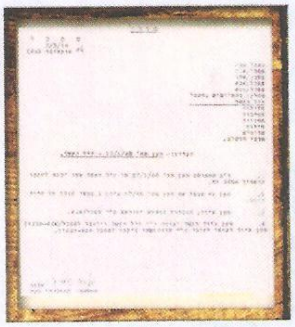

דבר קשר"ר

חיילי וקציני חיל הקשר והתקשוב,
צה"ל וחיל הקשר והתקשוב מציינים החודש 39 שנים למלחמת יום הכיפורים.
הייתה זו המלחמה הקשה מכולן למדינת ישראל ולצה"ל, שגבתה קורבנות רבים והשאירה צלקות שטרם הגלידו, אך גם העבירה מסר חד וברור – לא עוד.
המדינה וצה"ל יעשו הכל, אבל הכל, כדי לא להיות יותר מופתעים ולהיות מוכנים לכל.
חיל הקשר נתן מענה מיטבי למפקדים בכל הרמות לשלוט בכוחות ולקיים קשר לניהול הלחימה ולצורכי מודיעין, תחזוקה, פינוי ולכל הגורמים האחרים תומכי הלחימה.
הקשר היה תקין בשתי חזיתות, בדרום ובצפון.
החל מרמת המחלקה והפלוגה ועד לדרגים המטכ"ליים והתבסס על קשר תג"ם, חד-פס, רדיו-טלפון, אתרי שליטה וממסרים – בחלקו מוסתר ומוצפן ובחלקו גלוי.
כמו כן, ניתן סיוע מסיבי לכוחות הלוחמים בתחום הל"א והנל"א.
כתוצאה מלקחי המלחמה, גדל חיל הקשר והתעצם ונכנס לעידן הקשר הבטוח והטכנולוגיות המתקדמות.

בברכה,

איל זלינגר, תא"ל
קצין קשר ותקשוב ראשי

מורשת חיל הקשר והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • אוקטובר 2012

חיל הקשר במלחמת יום כיפור:

קשר"ר: תא"ל שלמה ענבר (לימים אלוף)
מקשא"פ דרום: סא"ל צבי אמיד (לימים קשר"ר)
מקשא"פ צפון: סא"ל אברהם קיים

חיל הקשר לקח חלק חלק משמעותי במלחמה זו. בניגוד לחילות אחרים, שנמצאו לא ערוכים למלחמה שכזו,חיל הקשר סיפק את הפתרונות הנדרשים בזירות הלחימה ונחל הצלחה רבה. החיל אפשר שליטה בתדרי הרדיו לאורך כל הלחימה, לצורך העברת מסרי קשר ברורים. בעת הלחימה תשתיות החיל כללו- מערכות רדיו טלפון, כבלים ומערכות תמסורת קווים (לצורך הגעה למוצבים המרוחקים) ועוד. המערכות נשלטו ע"י חדר בקרה מרכזי.

בגזרת הצפון:
הופעלה רשת קשר עם כלל היחידות הפועלות, דבר אשר אפשר לאלוף הפיקוד ליצור קשר ישיר עד לרמת פלוגות הטנקים לאורך הלחימה. קציני הקשר לקחו חלק בניסיונות של חטיבת גולני להציל את מוצב החרמון מפני נפילה בצד הסורי. כבלים תת קרקעיים הועברו לכלל הקיבוצים והיישובים בגזרה. בבונקרים הותקנו מתקני קשר נייחים.

בגזרת הדרום:
אלחוטן בשם יגאל כוחלני נפל בשבי המצרי. כלל התדרים הסודיים של רשת התקשורת הצה"לית אשר היו בידיו נלקחו כשלל. חיל הקשר שולט היטב בכלל המעוזים בדרום ואפשר תקשורת תקינה, פינוי פצועים והחזרתם לשטח ישראל.

רקע כללי על המלחמה:

מלחמת יום כיפור פרצה ביום שבת ה-6 באוקטובר, יום הכיפורים של שנת 1973 באופן מפתיע. המלחמה הייתה קשה, במיוחד עבור מדינת ישראל וצה"ל שחשו בלתי מנוצחים לאחר הניצחון המוחץ במלחמת ששת הימים.
המלחמה התקיימה בשתי זירות- בגזרת הצפון, מול צבא סוריה ובגזרת הדרום, מול צבא מצרים. הלחימה נמשכה 18 ימים. צה"ל ספג אבדות רבות- 2,222 הרוגים ו5,596 פצועים. אובדן רב של ציוד וכלי לחימה. המלחמה הסתיימה בהפסקת אש שהתקבלה ע"י מועצת הביטחון של האו"ם והנחתה חזרה לגבולות המדיניים שקדמו למלחמה.
גדוד הל"א נקרא ע"י אלוף פיקוד הדרום להגיע לזירה, זאת בכדי למנוע מהאויב להאזין ולחסום את הרשת הצה"לית. כוחות הל"א איתרו במהירות את מקור החסימה והפעילו מערכות נל"א נגד צבא האויב.

גדוד הקשר של המטכ"ל נקרא כדי לספק לרמטכ"ל ושר הביטחון את היכולת לשלוט על המתרחש ולדבר עם כל המעוזים והמפקדים בשטח. לשם כך גויסו חיילי מילואים רבים של גדוד הקשר ועמדו היטב במשימה. מחסני הקשר עבדו במהלך הלחימה 24 שעות ביממה.
טכנאים נדרשו לתקן ציוד תקול וציוד שנפגע במהירות בלתי אפשרית, זאת בכדי להחזירו לפעילות תקינה בהקדם האפשרי. אנשי התחזוקה התפרסו בכלל מרחבי הלחימה, בצפון ובדרום.

במהלך מלחמת יום הכיפורים נפלו 47 אנשי קשר תקשוב ונפצעו 311.בעקבות המלחמה חיל הקשר הולך ומתעצם - מוקמות יחידות חדשות והחיל נכנס לעידן "הלוחמה האלקטרונית". חיל הקשר לא מוזכר באופן שלילי בדוח אגרנט, דוח שיצא כהפקת לקחים לאחר המלחמה.

מורשת חיל הקשר והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • אוקטובר 2012

במלחמה זו הוענקו איתורי מופת לשני קציני קשר וכמו כן, צל"ש הרמטכ"ל לקצין קשר בחטיבת שיריון.

סרן אפרים פורטיס

לאות ולעדות כי סרן פורטיס אפרים מ.א 201205 גילה אומץ לב הראוי לשמש מופת במלחמת יום הכיפורים.

בליל 16-15 באוקטובר 1973 שימש סרן אפרים פורטיס כקצין קשר באזור הצליחה. מיד עם תחילת הצליחה נפצע בגבו מרסיסי פגז - למרות זאת המשיך למלא את תפקידו.
לאחר 3 ימים נפצע שנית בשתי ידיו - ועל אף היותו פצוע וחסר יכולת להשתמש בידיו, המשיך למלא למופת את תפקידו במשך כל הזמן, עד שפונה לתאג"ד בפקודה.
במעשיו אלה גילה אומץ לב, דוגמה אישית ומנהיגות למופת.
על מעשה זה הוענק לו עיטור המופת לפי חוק העיטורים בצבא ההגנה לישראל.

סרן משה שפירא

לאות ולעדות כי סרן שפירא משה ז"ל מ.א 499818 גילה אומץ לב הראוי לשמש מופת במלחמת יום הכיפורים.

במלחמת יום הכיפורים שימש סרן משה שפירא בתפקיד קצין קשר באיזור הגשרים. במשך השבוע שבין ה-17 באוקטובר 1973 עד ה-24 באוקטובר 1973 היה האיזור כולו נתון להפגזות כבדות של האויב ולתקיפות מטוסים.
סרן משה שפירא ביצע משימותיו ללא נטילת מחסה,כאשר הוא חשוף לאש הארטילרית הכבדה.
במעשיו אלה גילה סרן משה שפירא אומץ לב ודבקות למופת במשימה.
על מעשה זה הוענק לו עיטור המופת לפי חוק העיטורים בצבא ההגנה לישראל.

רס"ן חנן שוורץ

לאות ולעדות כי רס"ן שוורץ חנן מ.א 962278 מילא תפקידו במלחמת יום הכיפורים.
במלחמת יום הכיפורים שירת רס"ן חנן שוורץ בתפקיד קצין קשר חטיבתי. עם פרוץ המלחמה השתתף בקרבות בגזרה הדרומית של רמת הגולן. באיזור נפח הכוון את כוחותינו העולים לרמת הגולן. יחד עם קציני מטה נוספים של יחידתו נרתם לאירגון כוחות חדשים של צוותי טנקים ושליחתם במהירות לשדה הקרב. במשך הלחימה הצטרף ליחידה אחרת ונטל חלק בקרבות הלחימה וההבקעה ברמת הגולן. בתום הקרבות שב ליחידתו הראשונה ועסק בארגונה.
במעשיו אלה גילה רס"ן חנן שוורץ יוזמה, תושיה ודבקות במשימה.
על מעשה זה הוענק לו צל"ש הרמטכ"ל לפי חוק העיטורים במדינת ישראל.

ב-14 באוקטובר 1948 הוקם רשמית חיל הקשר, במסגרת הקמת חילות צה"ל. "שרות הקשר" של ארגון "ההגנה" הפך לחיל הקשר, אליו הצטרפו גם אנשי הקשר של יוצאי הצבא הבריטי, אנשי הבריגדה היהודית, מתנדבי חוץ לארץ (מח"ל), אנשי גיוס חוץ לארץ (גח"ל), אנשי הקשר של המחתרות אצ"ל (ארגון צבאי לאומי) ולח"י (לוחמי חירות ישראל). כולם יחד היוו את לוחמי ומפקדי הקשר של מלחמת העצמאות, הם גילו תושייה, עוז וגבורה בעשיית קשר באמצעים דלים ובדבקות במשימה אין קץ. הם אלה שהשאירו לנו מורשת מפוארת שעליה מתחנכים חיילי ומפקדי חיל הקשר והתקשוב של ימינו.